

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 11 lutego 1977 r.

w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin.

Na podstawie art. 9 ust. 5, art. 20 ust. 1, art. 23 ust. 2 i art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 235) zarządza się, co następuje:

§ 1. Użyte w rozporządzeniu określenie:

- 1) ustawa — oznacza ustawę z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 235),
- 2) ubezpieczenie — oznacza ubezpieczenie społeczne rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin,
- 3) ubezpieczony — oznacza osobę objętą ubezpieczeniem z tytułu prowadzenia działalności lub współpracy,
- 4) działalność — oznacza działalność zarobkową, o której mowa w art. 1 ustawy,
- 5) współpraca — oznacza współpracę przy prowadzeniu działalności,
- 6) forma opodatkowania — oznacza opłatę skarbową z tytułu wykonywania działalności oraz opodatkowanie w formie karty podatkowej lub w pozostałych formach zryczałtowanych albo według ogólnych zasad opodatkowania,
- 7) organizacja społeczno-zawodowa — oznacza w odniesieniu do:
 - a) rzemieślników i osób z nimi współpracujących — właściwy cech,
 - b) osób prowadzących nierzemieślniczą działalność handlową i usługową oraz osób z nimi współpracujących — właściwe wojewódzkie zrzeszenie prywatnego handlu i usług,
 - c) rybaków morskich i osób z nimi współpracujących — Zrzeszenie Rybaków Morskich,

d) osób uprawiających flisactwo turystyczne na rzece Dunajcu — Polskie Stowarzyszenie Flisaków Pieńskich na rzece Dunajcu,

8) oddział ZUS — oznacza oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 2. 1. Osoba podejmująca działalność dokonuje za pośrednictwem właściwej organizacji społeczno-zawodowej zgłoszenia do ubezpieczenia siebie i osób z nią współpracujących w ciągu 10 dni od dnia rozpoczęcia działalności. Zgłoszenie to po potwierdzeniu zawartych w nim danych organizacja społeczno-zawodowa przekazuje oddziałowi ZUS w terminie 7 dni.

2. Osoby prowadzące działalność w zakresie innym niż transport, rybołówstwo morskie i flisactwo turystyczne składają oświadczenie o formie opodatkowania z tytułu prowadzenia działalności.

3. Osoba, która prowadzi działalność w dwóch lub więcej zakładach lub prowadzi dwa lub więcej rodzajów działalności, wskazuje w zgłoszeniu do ubezpieczenia zakład lub rodzaj działalności wybrany dla objęcia jej ubezpieczeniem.

4. W trybie określonym w ust. 1 dokonuje się również zgłoszenia do ubezpieczenia osoby, która rozpoczęła współpracę z osobą prowadzącą działalność objętą już ubezpieczeniem.

§ 3. Organizacja społeczno-zawodowa dokonuje zgłoszenia do ubezpieczenia osoby prowadzącej działalność i osób współpracujących, jeżeli z posiadanych przez tę organizację informacji wynika, że osoba prowadząca działalność nie dokonała zgłoszenia do ubezpieczenia.

§ 4. 1. Na podstawie zgłoszenia do ubezpieczenia oddział ZUS ustala, czy istnieje obowiązek ubezpieczenia.

2. Jeżeli z treści zgłoszenia do ubezpieczenia wynika, że istnieje obowiązek ubezpieczenia, oddział ZUS zawiadamia osobę prowadzącą działalność o objęciu ubezpieczeniem jej i osób z nią współpracujących, o dacie, od której zostały objęte ubezpieczeniem, o kwocie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie i o wysokości wymie-

rzoney składki, jak również wydaje ubezpieczonemu legitymację ubezpieczeniową.

3. W razie zgłoszenia do ubezpieczenia przez organizację społeczno-zawodową lub przez oddział ZUS z urzędu oddział ZUS wydaje decyzję w sprawie istnienia obowiązku ubezpieczenia.

4. Jeżeli z treści zgłoszenia do ubezpieczenia lub z innych okoliczności wynika, że nie istnieje obowiązek ubezpieczenia, oddział ZUS wydaje decyzję o braku podstaw do objęcia ubezpieczeniem.

5. W sprawach innych niż określone w ust. 3 i 4 oddział ZUS wydaje decyzję tylko na wniosek osoby, której decyzja bezpośrednio dotyczy.

§ 5. 1. Objęcie ubezpieczeniem, uzależnione w myśl art. 2 ust. 3 ustawy od wniosku osoby prowadzącej działalność lub osoby współpracującej, następuje począwszy od miesiąca wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od miesiąca kalendarzowego, w którym został zgłoszony wniosek.

2. Jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem w myśl ust. 1 składa wniosek o wystąpienie z ubezpieczenia, ubezpieczenie ustaje od miesiąca wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od miesiąca kalendarzowego, w którym został zgłoszony wniosek.

§ 6. Osoba zamierzająca kontynuować ubezpieczenie po ustaniu obowiązku ubezpieczenia zawiadamia o tym oddział ZUS najpóźniej w ciągu 30 dni po ustaniu obowiązku ubezpieczenia.

§ 7. Ubezpieczony jest obowiązany zawiadomić oddział ZUS o zaprzestaniu działalności lub współpracy, o zmianach formy opodatkowania oraz o innych zmianach, jakie zaszły w stosunku do danych zawartych w zgłoszeniu do ubezpieczenia, w ciągu 10 dni po nastąpieniu tych zmian.

§ 8. 1. Zryczałtowane kwoty stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie ustala się miesięcznie:

- 1) dla osób prowadzących działalność w zakresie rzemiosła:
 - a) uiszczających opłatę skarbową z tytułu wykonywania rzemiosła albo zwolnionych od tej opłaty lub od podatków obrotowego i dochodowego — w wysokości 2.500 zł,
 - b) opłacających zryczałtowane podatki obrotowy i dochodowy w formie karty podatkowej — w wysokości 3.500 zł,
 - c) opłacających podatki obrotowy i dochodowy w pozostałych formach zryczałtowanych — w wysokości 5.500 zł,
 - d) opłacających podatki obrotowy i dochodowy według ogólnych zasad opodatkowania — w wysokości 6.500 zł,
- 2) dla osób będących członkami zrzeszeń prywatnego handlu i usług:
 - a) prowadzących działalność w zakresie transportu:
 - w gminie lub w miejscowości do 100 tys. mieszkańców — w wysokości 3.500 zł,
 - w miejscowości powyżej 100 tys. mieszkańców — w wysokości 5.000 zł,
 - b) prowadzących działalność w zakresie handlu i gastronomii oraz usług nierzemieślniczych:
 - opłacających podatki obrotowy i dochodowy w formach zryczałtowanych albo zwolnionych od tych podatków — w wysokości 3.000 zł,

— prowadzących księgi podatkowe — w wysokości 4.500 zł,

— prowadzących księgi handlowe — w wysokości 6.500 zł,

3) dla wykonujących rybołówstwo morskie:

a) właścicieli i współwłaścicieli łodzi oraz właścicieli i współwłaścicieli sprzętu niezbędnego do wykonywania rybołówstwa łodziami — w wysokości 2.500 zł,

b) właścicieli i współwłaścicieli kutrów oraz właścicieli i współwłaścicieli sprzętu niezbędnego do wykonywania rybołówstwa kutrami — w wysokości 4.000 zł,

4) dla osób uprawiających flisactwo turystyczne na rzece Dunajcu — w wysokości 2.000 zł.

2. Zryczałtowane kwoty stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie ustala się dla osób współpracujących w wysokości 2.500 zł miesięcznie, z wyjątkiem:

1) osób współpracujących z osobami, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b); podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie tych osób ustala się w wysokości 4.000 zł miesięcznie,

2) osób współpracujących, które nie ukończyły 18 lat życia; podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie tych osób ustala się w wysokości 1.200 zł miesięcznie.

§ 9. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie w okresie kontynuowania ubezpieczenia stanowi kwota podstawy wymiaru składek za okres ostatniego miesiąca kalendarzowego, w którym istniał obowiązek ubezpieczenia.

§ 10. 1. Oddział ZUS może w indywidualnych wypadkach uzasadnionych wyjątkowymi okolicznościami obniżyć kwotę podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie, nie więcej jednak niż o połowę, z tym że obniżona podstawa wymiaru składek nie może wynosić mniej niż kwota najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce społecznej.

2. Obniżenie kwoty podstawy wymiaru składek w myśl ust. 1 następuje na wniosek osoby prowadzącej działalność, zgłoszony za pośrednictwem organizacji społeczno-zawodowej i przez nią zaopiniowany.

§ 11. Na wniosek osoby prowadzącej działalność oddział ZUS podwyższa kwotę podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie, nie więcej jednak niż do kwoty 10.000 zł.

§ 12. Przepisów § 10 i 11 nie stosuje się do zryczałtowanej kwoty podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie dla osób współpracujących, które nie ukończyły 18 lat życia.

§ 13. 1. Obniżenie lub podwyższenie zryczałtowanej kwoty podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie w myśl § 10 lub 11 następuje począwszy od miesiąca wskazanego w decyzji oddziału ZUS, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o obniżenie lub podwyższenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie.

2. Zmiana zryczałtowanej kwoty podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie wskutek zmiany formy opodatkowania następuje począwszy od miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym decyzja w sprawie formy opodatkowania stała się ostateczna.

§ 14. 1. Składka na ubezpieczenie wynosi 18% podstawy jej wymiaru.

2. Składkę na ubezpieczenie zmniejsza się o 3% podstawy jej wymiaru na wniosek osoby uprawnionej do bezpłatnego korzystania ze świadczeń zakładów społecznych

służby zdrowia z innego tytułu niż prowadzenie działalności lub wykonywanie współpracy albo kontynuowanie ubezpieczenia.

3. Składkę na ubezpieczenie obniża się o 2% podstawy jej wymiaru dla osób:

- 1) prowadzących działalność w zakresie rzemiosła:
 - a) zwolnionych od opłaty skarbowej z tytułu wykonywania rzemiosła albo od podatków obrotowego i dochodowego,
 - b) uiszczających opłatę skarbową albo zryczałtowane podatki obrotowy i dochodowy w formie karty podatkowej,
- 2) prowadzących działalność w zakresie transportu samochodowego taksówkami osobowymi.

§ 15. Składkę na ubezpieczenie za okres kontynuowania ubezpieczenia opłaca ubezpieczony w trybie obowiązującym w okresie istnienia obowiązku ubezpieczenia; w razie nieopłacenia składki w terminie ubezpieczenie ustaje od miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono składki. Dyrektor oddziału ZUS może przywrócić termin do opłacenia składki na ubezpieczenie.

§ 16. 1. Ubezpieczony jest zwolniony od obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie:

- 1) za miesiąc kalendarzowy, w którym nastąpiło rozpoczęcie lub zaprzestanie działalności albo współpracy, jeżeli w miesiącu tym nie była ona wykonywana dłużej niż przez 15 kolejnych dni,
- 2) za okres pobierania zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego albo odbywania służby wojskowej lub ćwiczeń wojskowych, jeżeli okres ten obejmował co najmniej 30 kolejnych dni; jeżeli okres ten występował w dwóch lub więcej kolejnych miesiącach kalendarzowych, składek nie opłaca się za każdy miesiąc, w którym trwał on co najmniej 15 dni,
- 3) za okres przerwy w prowadzeniu działalności w zakresie transportu i we współpracy przy jej prowadzeniu, wskutek remontu pojazdu mechanicznego, jeżeli przerwa ta trwała co najmniej 15 kolejnych dni, nie więcej jednak niż za jeden miesiąc w roku kalendarzowym.

2. Zwolnienie od opłacania składek, o którym mowa w ust. 1, następuje po złożeniu oddziałowi ZUS odpowiednich dokumentów.

§ 17. Oddział ZUS może zwolnić ubezpieczonego od obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie w szczególności uzasadnionych wypadkach przerwy w prowadzeniu działalności lub we współpracy wskutek innych okoliczności niż określone w § 16, nie więcej jednak niż za jeden miesiąc w roku kalendarzowym.

§ 18. 1. Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego, macierzyńskiego i pogrzebowego stanowi kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie za miesiąc kalendarzowy, w którym powstało prawo do zasiłku.

2. Jeżeli jednak w ciągu ostatnich 12 miesięcy ubezpieczenia kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie została obniżona lub podwyższona w myśl § 10 lub 11, podstawę wymiaru zasiłków, o których mowa w ust. 1, stanowi kwota odpowiadająca przeciętnej miesięcznej podstawie wymiaru składek z tego okresu ubezpieczenia, a jeżeli ubezpieczenie trwało krócej niż 12 miesięcy — z faktycznego okresu ubezpieczenia.

§ 19. 1. Podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi przeciętna miesięczna kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie z okresu ostatnich 5 lat ubezpiecze-

nia, a jeżeli ubezpieczenie trwało krócej — z faktycznego okresu ubezpieczenia.

2. Jeżeli jednak w ciągu ostatnich 10 lat ubezpieczenia kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie została obniżona lub podwyższona w myśl § 10 lub 11, podstawę wymiaru emerytury stanowi kwota odpowiadająca przeciętnej miesięcznej podstawie wymiaru składek z okresu ostatnich 10 lat ubezpieczenia, a jeżeli ubezpieczenie trwało krócej — z faktycznego okresu ubezpieczenia.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli wniosek o podwyższenie podstawy wymiaru składek został zgłoszony w ciągu 3 miesięcy po rozpoczęciu działalności lub współpracy.

§ 20. Okoliczności i przyczyny wypadków przy prowadzeniu działalności lub przy współpracy bada i ustala organizacja społeczno-zawodowa. W czynnościach tej organizacji może uczestniczyć przedstawiciel oddziału ZUS.

§ 21. 1. Ubezpieczony, który uległ wypadkowi, jest obowiązany zawiadomić niezwłocznie o wypadku organizację społeczno-zawodową.

2. Po uzyskaniu wiadomości o wypadku od poszkodowanego lub z innych źródeł organizacja społeczno-zawodowa sporządza kartę wypadku opierając się na oświadczeniach poszkodowanego, zeznaniach świadków i innych dowodach dotyczących wypadku.

3. Organizacja społeczno-zawodowa powinna udzielić poszkodowanemu albo członkom jego rodziny niezbędnej pomocy w zebraniu dowodów stwierdzających fakt i okoliczności wypadku. W miarę potrzeby organizacja ta powinna przeprowadzić dodatkowe postępowanie wyjaśniające.

§ 22. Karta wypadku powinna zawierać:

- 1) imię i nazwisko osoby zgłaszającej wypadek oraz datę zgłoszenia,
- 2) dane osobowe ubezpieczonego, który uległ wypadkowi,
- 3) rodzaj wypadku, opis jego okoliczności, przebiegu i przyczyn,
- 4) stwierdzenie, czy wypadek jest wypadkiem przy prowadzeniu działalności lub współpracy,
- 5) stwierdzenie, czy zachodzą okoliczności wyłączające prawo do świadczeń przysługujących z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności lub współpracy,
- 6) podpisy osób, które uczestniczyły w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadku,
- 7) datę sporządzenia karty wypadku,
- 8) imię i nazwisko osoby sporządzającej kartę wypadku.

§ 23. 1. Kartę wypadku zatwierdza prezes (przewodniczący) zarządu organizacji społeczno-zawodowej.

2. Zatwierdzoną kartę wypadku organizacja społeczno-zawodowa przekazuje nie później niż w ciągu 6 tygodni po uzyskaniu wiadomości o wypadku oddziałowi ZUS wraz z całą dokumentacją, na podstawie której karta ta została sporządzona.

§ 24. Oddział ZUS na podstawie dokumentów, o których mowa w § 23 ust. 2, ustala, czy wypadek, któremu uległ poszkodowany, był wypadkiem przy prowadzeniu działalności lub współpracy w rozumieniu art. 10 ustawy. Ustalenie to może być w razie potrzeby poprzedzone postępowaniem wyjaśniającym.

§ 25. Prawo do świadczeń z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności lub przy współpracy ustala oddział ZUS na podstawie ustaleń, o których mowa w § 24, oraz orzeczenia lekarskiego stwierdzającego związek czasowej

niezdolności do pracy, inwalidztwa lub śmierci ubezpieczonego z wypadkiem.

§ 26. Dla osób objętych ubezpieczeniem z tytułu wykonywania rybołówstwa morskiego na własny rachunek lub współpracy przy jego wykonywaniu, polegającej na bezpośrednim udziale w połowach, wiek emerytalny wynosi 55 lat dla kobiety i 60 lat dla mężczyzny, jeżeli osoby te:

- 1) osiągnęły wymagany do przyznania emerytury okres ubezpieczenia, w tym co najmniej 15 lat ubezpieczenia z tytułu wykonywania rybołówstwa z uwzględnieniem okresów pracy uznanej za zatrudnienie pierwszej kategorii, w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,
- 2) wiek emerytalny (55 lub 60 lat) osiągnęły w czasie ubezpieczenia z tytułu wykonywania rybołówstwa albo w ciągu 5 lat po jego zaprzestaniu; warunek ten nie jest wymagany, jeżeli działalność, o której mowa w pkt 1, była wykonywana co najmniej 20 lat przez kobietę i 25 lat przez mężczyznę.

§ 27. 1. Oddział ZUS zawiadamia osoby, które z tytułu prowadzenia działalności były objęte ubezpieczeniem

w dniu 28 lutego 1977 r., o kwocie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie i o wysokości wymierzonej składki zgodnie z przepisami rozporządzenia.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, prowadzące działalność w zakresie innym niż transport, rybołówstwo morskie i flisactwo turystyczne, są obowiązane złożyć w terminie do dnia 31 marca 1977 r. w oddziale ZUS oświadczenie o formie opodatkowania.

§ 28. 1. Przy ustalaniu wysokości zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do prowadzenia działalności lub współpracy, powstałej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, za podstawę wymiaru zasiłku przyjmuje się kwoty zryczałtowane określone w § 8.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wysokości zasiłku macierzyńskiego.

§ 29. Przepisu § 19 ust. 2 nie stosuje się, jeżeli ubezpieczony w ciągu 3 miesięcy od daty zawiadomienia, o którym mowa w § 27 ust. 1, zgłosił wniosek o podwyższenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie.

§ 30. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 marca 1977 r.

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: *T. Rudolf*